

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК науки та
освіти
ISSN 2786-6165 (online)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 7(25) 2024

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 7(25) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 7(25) 2024

Kiev – 2024

**«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка»,
Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»):
журнал. 2024. № 7(25) 2024. С. 1539**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 29.12.2023, № 1/7-24)

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України
10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та
археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та
педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія).**

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✚ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Котетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмайльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Новік Крістіна Іванівна - керівник освітнього проєкту Teacher Education Манчестерського університету (Великобританія)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного юридичного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, України)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чикарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Якович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Dovhan O.V. <i>ARCHITECTURAL ORIGINALITY OF ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS FOR LINGUISTIC MARKERS RECOGNITION</i>	17
Hromova N.M., Chernigivska N.S. <i>THE ONLINE NEWS MEDIA COVERAGE OF UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION</i>	36
Perederii H.M. <i>VERBAL AND NON-VERBAL MEANS OF HUMOUR IN SITUATION COMEDY DISCOURSE</i>	46
Stavytska I.V., Yamshynska N.V., Kutsenok N.M., Pysarchyk O.L. <i>PERSONALIZED LEARNING AS A CATALYST FOR ENHANCED EDUCATIONAL OUTCOMES: A COMPREHENSIVE REVIEW</i>	63
Tokarchuk V.A., Shuba Yu.V. <i>PROMOTING MULTILINGUALISM AT UKRAINIAN HEIs (BASED ON THE EXPERIENCE OF BOHDAN KHMELNYTSKY NATIONAL UNIVERSITY IN CHERKASY)</i>	80
Багач І.Г. <i>НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДАЧІВ МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ</i>	92
Бевзо Г.А., Голікова О.М., Малінка О.О. <i>ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ</i>	103
Вдович С.М., Конівіцька Т.Я., Зельман Л.Н. <i>ОНІРИЧНИЙ ПРОСТІР ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ ЯК ХУДОЖНІЙ ПРИЙОМ</i>	115
Войтович А.О. <i>СИМВОЛІЗМ ЧИСЕЛ У РУМУНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ</i>	127
Гайденко Ю.О., Корницька Ю.А. <i>ПРАГМАТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА</i>	136
Гвоздяк О.М., Курах Н.П., Свида-Сусіденко Т.В. <i>ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)</i>	148

Горбатюк М.О., Тичініна А.Р. <i>ІМАГОПОЕТИКА ЕСЕЇСТИЧНОГО РОМАНУ ВАЛЬТРАУД МІТТІХ «ЛИСТ В УКРАЇНУ»</i>	165
Горячук О.В. <i>ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУЧАСНУ ІТАЛІЙСЬКУ МОВУ</i>	178
Гриненко О.Ю. <i>ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ НА ТЛІ РОСІЙСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ 2022-2023 РОКІВ</i>	201
Гусейнова О.М. <i>ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ЛАТИНОАМЕРИКАН- СЬКИХ АВТОРІВ ГАБРІЕЛЯ ГАРСІА МАРКЕСА ТА МАРІО ВАРГАСА ЛЬОСИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ</i>	211
Данильчук Д.В. <i>ДІАЛЕКТИЗМИ В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ІВАНА МАЛКОВИЧА І ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА: СПРОБА ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ</i>	225
Ємець О.В. <i>СИНТАКТИКА ТРОПІВ У ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ: СЕМАНТИЧНИЙ ТА ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ</i>	251
Жванія Л.В., Жванія Д.Г. <i>"ІСТОРИЗМ" МОДЕРНОЇ ДРАМИ (НА МАТЕРІАЛІ ДРАМАТИЧНОЇ ПОЕМИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «БОЯРИНЯ» ТА ДРАМИ Ю. КОСАЧА «ДІЙСТВО ПРО ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ»)</i>	260
Загородня Л.З. <i>СЕМАНТИЧНІ ВИДОЗМІНИ БУТТЄВИХ РЕЧЕНЬ В АНГЛО- УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ</i>	271
Златовласова О.В., Кривда Л.Р. <i>ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ГЕРМАНСЬКИХ ТА СХІДНИХ МОВ</i>	282
Казимір І.С. <i>КОГНІТИВНО-ДИСКУРСНІ ТА ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНТЕКСТУ В ГАЗЕТНОМУ СПОРТИВНОМУ ДИСКУРСІ</i>	291
Каленіченко О.М. <i>ДО ПРОБЛЕМИ АНТИЧНОГО ІНТЕРТЕКСТУ В «ЗИМОВІЙ КАЗЦІ» В. ШЕКСПІРА</i>	306
Копчак М.М., Грабельська О.В., Дроф'як Н.І. <i>ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЙ МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ ТА ДИПЛОМАТИЧНОЇ РИТОРИКИ В МІЖНАРОДНІЙ СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНІЙ КОМУНІКАЦІЇ</i>	320

УДК 811.111'255

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7\(25\)-271-282](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-271-282)

Загородня Людмила Зеонідівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46000, <https://orcid.org/0009-0000-0116-5016>

СЕМАНТИЧНІ ВИДОЗМІНИ БУТТЄВИХ РЕЧЕНЬ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Анотація. У пропонованій статті проаналізовано семантичні видозміни буттєвих речень в англо-українському перекладі та виявлено чинники, що уможлиблюють здійснення таких змін у цільовому тексті. Буттєвими (або екзистенціальним) висловлюваннями у мовознавстві вважають повідомлення, у яких стверджується або заперечується існування будь-чого у цілому світі, його фрагменті або внутрішньому мікросвіті людини.

У розвідці зазначено, що семантичні видозміни можна простежити під час перекладу усіх структурно та семантично необхідних компонентів екзистенціального висловлювання – локалізатора, який вказує на часові та просторові межі існування предмета буття; іменника, що позначає предмет буття; та дієслова, що функціонує в позиції показника буття. Згадані видозміни зумовлені насамперед тим, що позиція предиката українського речення існування може бути заповнена дієсловами як буттєвої, так і небуттєвої семантики. Вживаючись у реченнях існування та набуваючи непритаманного їм буттєвого значення, дієслова небуттєвої семантики надають висловлюванням додаткових якісних, кількісних, темпоральних чи оцінних характеристик. У зв'язку з цим їхнє використання у цільовому тексті зумовлене стилістичними чинниками, зокрема, з метою виділити предмет буття з навколишнього середовища, зробити його помітним. У процесі дослідження виявлено, що використання частково десемантизованих дієслів простежується у реченнях, що описують конкретну подію чи ситуацію; тоді як у повідомленнях про узагальнену ситуацію вживаються переважно власне буттєві чи десемантизовані дієслова.

У дослідженні також проаналізовано семантичні видозміни під час перекладу локалізатора та іменника на позначення предмета буття.

Йдеться про введення підсилювальних заперечних займенників та часток, неозначеного займенника з метою підсилити значення відсутності буттєвого об'єкта чи підкреслити його неозначеність. Додавання та опущення локалізатора у цільовому тексті можливе, якщо він домислюється з контексту. Згадані прийоми перекладі є факультативними і є індивідуальним рішенням перекладача.

Ключові слова: семантична видозміна, буттєве речення, локалізатор, предмет буття, показник буття, десемантизовані дієслова небуттєвої семантики.

Zahorodnia Liudmyla Zeonidivna Ph.D. in Philology, Associate Professor, Department of Theory and Practice of Translation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, 2 Maxyma Kryvonosa St., Ternopil, 46000, <https://orcid.org/0009-0000-0116-5016>

SEMANTIC MODIFICATIONS OF EXISTENTIAL SENTENCES IN ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION

Abstract. The article analyses semantic modifications of existential sentences in English-Ukrainian translation and discovers the factors that make such modifications possible in the target text. In linguistics, the existential sentence is a special type of sentences that affirm or deny the existence of anything or anybody in the whole world, its fragment, or in the imagination of a person.

The manuscript points out that there are three structurally and semantically necessary components of an existential sentence. They are locatives that indicate place and time of existence of an object or a person; a noun that denotes a subject that exists; and a verb that indicates the process of existing of a subject. The author emphasizes that semantic modifications can be observed while translating all necessary components from English into Ukrainian. Semantic modifications during rendering the source verb denoting the process of existing can be caused by using a Ukrainian verb with non-existential meaning. Contrary to verbs with existential meanings, verbs with non-existential ones make an existential sentence obtain additional semantic meaning. Additional semantic meaning depends on the main meaning of the verb used by a translator. Hence the Ukrainian verbs with non-existential meanings are used in the target texts for stylistic purposes, viz., to highlight the way of existing of a subject and to attract attention to the existing subject described in the target text. The research points out that verbs with existential meanings are usually used in general statements while verbs of non-existential meanings are usually used in sentences describing a specific event or situation.

The study also analyses semantic modifications while rendering locatives into Ukrainian. The author pays attention to the fact that locatives can be added or omitted in the target text. The above-mentioned translation technique is an optional one, and it can be used when the place and time of existing of the subject is comprehensible from the context. The meaning of absence and indefiniteness of the subject in the Ukrainian translation can be underlined by meaning of negative and indefinite pronouns.

Keywords: semantic modifications, an existential sentence, a locative, a noun denoting an existing subject, a verb denoting the process of existing, verbs with existential and non-existential meanings.

Постановка проблеми. Філософська категорія буття, будучи найпоширенішою та універсальною, знаходить своє вираження й у мовознавстві. Аналізуючи мовний матеріал багатьох мов, філологи дійшли висновку, що екзистенційні висловлювання є всезагальними за своєю природою [1, с. 154-157; 2, с. 349]. Увага лінгвістів зосереджена на мовних засобах вираження думки щодо існування певного предмета чи явища у просторі та часі. Своєрідність змісту та побудови висловлювань буття створює підґрунтя для виокремлення особливого семантичного типу речень – буттєвих (або екзистенційних). Звісно, носії різних мов використовують різні синтаксичні конструкції для побудови речень існування. Зокрема, англійській мові притаманна специфічна буттєва конструкція *there is/are* для опису зовнішньої ситуації та посесивна конструкція із дієсловом володіння *to have* для характеристики внутрішнього світу людини [3, с. 7]. Українська мова також має у своєму розпорядженні речення існування (або власне буттєві) та речення наявності і належності [4].

Питання перекладу англomовних екзистенційних висловлювань українською мовою привертає до себе увагу тим, що позиція предиката українського буттєвого речення може бути заповнена дієсловами як буттєвої, так і небуттєвої семантики. Така можливість стосовно лексичного наповнення семантичних складових може зумовлювати семантичні видозміни вихідних буттєвих речень у цільовому тексті. Вибір семантичних видозмін речень буття в англо-українському перекладі як об'єкт дослідження видається актуальним, оскільки вивчення та аналіз прийомів перекладу буттєвих речень надав би змогу пояснити певні успішні або невдалі перекладацькі рішення, що мало б і практичне значення, зокрема, під час здійснення перекладу англomовних художніх творів українською мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Речення буття неодноразово ставали предметом дослідження українських і зарубіжних лінгвістів. Зокрема, в українському мовознавстві системний аналіз структурно-семантичних особливостей екзистенційних висловлювань представлений у роботах Л. Лонської [4] та В. Дмитрука [5]. Стилiстичні функції буттєвих речень описувала М. Баган [3]. О. Бондаренко розглядає формально-граматичні, семантичні, функційно-комунікативні особливості односкладних генітивних речень [6]. Семантичний аналіз компонентів буттєвої структури здійснений у розвідках В. Жовтобрюх [7] та В. Ситнікової [8]. Структурні, семантичні та прагматичні особливості англійських екзистенційних висловлювань досліджені у працях зарубіжних лінгвістів Л. МакНеллі [9], А. Моро [10]; контрастивний аналіз буттєвих речень наявний у працях О. Есперсена [1], Ш. Маммадової [2]. Проте особливостям відтворення англomовних речень існування в українському перекладі присвячено недостатньо праць, що й зумовило актуальність теми пропонованого дослідження.

Мета статті – проаналізувати семантичні видозміни буттєвих речень в англо-українському перекладі та виявити чинники, що уможливають здійснення таких змін у цільовому тексті.

Виклад основного матеріалу. Насамперед ще раз зазначимо, що у буттєвих речення стверджується або заперечується існування будь-чого у цілому світі, його фрагменті або внутрішньому мікросвіті людини [7, с. 365; 9, с. 1830]. Значення буття може виражатися за допомогою спеціальних мовних засобів – граматичних конструкцій, лексем. Хоча у структурі, семантиці та прагматиці екзистенційних висловлювань різних мов можна простежити відмінності, ці речення водночас мають спільні ознаки [9, с. 1830]. Зокрема, конструктивним мінімумом (тобто структурно та семантично необхідними компонентами) речень буття англійської та української мов є локалізатор, показник буття й предмет буття [5, с. 182-183; 8, с. 163; 10, с. 213].

З погляду когнітивно-дискурсивної лінгвістики конструктивний мінімум будь-якого речення утворюється за допомогою пропозиції, яка лежить в його основі і виступає каркасом майбутнього елементарного повідомлення [5, с. 183; 11, с. 104]. Пропозиція складається з логічного суб'єкта та логічного предиката (властивість, приписувану суб'єкту). Предикату відводиться домінуюча роль у пропозиції, оскільки саме він визначає необхідні семантичні компоненти – актанти – разом із якими формує змістовно завершене та інформативно мінімальне просте речення. Кількість актантів визначається семантикою предиката. Для прикладу, дієслово «відрізати» вимагає присутності у висловлюванні

двох актантів – інструмента та пацієнса (*відрізати яблуко ножем*); а «спати» – жодного. Актанти, що не складають конструктивний мінімум, вважаються факультативними елементами.

В екзистенційних повідомленнях предмет буття (або логічний суб'єкт) позначає об'єкт (або клас об'єктів), що існує чи не існує. Показник буття (або логічний предикат) вказує на власне факт існування. Локалізатор може виражати не тільки просторові, а й часові відношення. Його присутність у висловлюванні є обов'язковою та зумовлена вимогою предиката заповнити сильну валентну позицію необхідним семантичним компонентом – темпоральним чи локативним актантом [5, с. 183]. Відсутність локалізатора може спричинити втрату змістової цілісності висловлювання або трактувати його як еліптичне. Як зазначають мовознавці, будуючи двокомпонентне речення на кшталт «Була весна» або «Немає правди», мовець подумки локалізує предмет буття у просторі та часі, оскільки предмет буття не може мислитися поза цими категоріями [12, с. 172]. У зв'язку з цим темпоральний чи локативний актант вважається усе-таки імпліцитно присутнім – «*Десь / колись була весна*», «*Немає правди в світі*». Отже, якщо відсутній в екзистенціальному висловлюванні локалізатор домислюється з контексту, то таке речення не вважається алогічним, а сприймається адресатом як еліптичне.

Сказане вище дає підстави зробити висновок, що використання такого перекладацького прийому, як введення чи опущення локалізатора у цільовому тексті за умови можливості встановлення просторово-часової зорієнтованості події чи явища з контексту не вважається надмірними «вільностями» тлумача щодо вихідного тексту і є проявом його індивідуальної мовної особистості. Нижче наведемо приклади зазначеної семантичної видозміни англійського буттєвого речення в українському перекладі. У прикладі (1) простежуємо додавання локативного актанта «десь» у цільове речення; а у прикладах (2) і (3) – вилучення темпорального (*now*) та локативного (*in the air*) актантів під час перекладу.

1. “*Surely there must be a power which always arrange things to happen in the most humiliating circumstances*” [13] – «*Напевне, **десь** існує сила, що з її волі все трапляється за найганебніших обставин*» [14, с. 28]. 2. “*There was no sound **now***” [15] – «*Не було чути жодного звуку*» [16, с. 98]. 3. “*There was a smell of stale vegetables **in the air***” [17] – «*Чути було дух прілих овочів*» [18, с. 41].

Зауважимо, що введення та опущення лексем як факультативний прийом простежуємо й під час перекладу іменника на позначення предмета буття. Йдеться про те, що іноді тлумачі прагнуть підсилити

значення відсутності буттєвого об'єкта чи підкреслити його неозначеність за допомогою підсилювальних заперечних займенників «жоден», «ніякий», підсилювальної заперечної частки «ані», неозначеного займенника «якийсь» [3, с. 9]. Нижче проілюструємо зазначені семантичні видозміни прикладами англо-українського перекладу буттєвих речень.

1. “*Strangely enough I didn’t have a single other casualty*” [13] – «Дивна річ, але за всю війну я не мав **ніяких втрат...**» [14, с. 25]. 2. “*There were no trishaw-drivers nearer than the Rue d’Ormay when I went out*” [15] – «Коли я вийшов з квартири, до самої вулиці Орле не видно було **жодного велорикші**» [16, с. 159]. 3. “*...as though there is an animal inside that is shaking him*” [19] – «...наче в них **якийсь** звір сидить усередині й трясє їх» [20, с. 219]. 4. “*There was no breath of life in it*” [17] – «Не було **ані** найменшого подиху життя» [18, с. 106].

Далі розглянемо семантичні видозміни буттєвих речень, зумовлені вибором перекладацького відповідника вихідного дієслова у функції показника буття. В українському перекладі можливе використання дієслівних лексем як буттєвої, так і небуттєвої семантики. Так звані власне буттєві дієслова – це дієслівні лексеми, що передають значення буття як одиниця словника [7, с. 366] без будь-яких додаткових характеристик існування предмета буття [4, с. 5].

Для передачі буттєвого значення при перекладі українською мовою можуть залучатися і дієслова, які не передають значення буття як одиниця словника, але за певних умов функціонування дієслівної лексеми це значення може займати провідне місце. Поява буттєвого значення у таких лексемах обумовлена типовою структурою екзистенціального висловлювання: локалізатор – показник буття – предмет буття [7, с. 367; 8, с. 163]; а також статичністю (непроцесуальністю) та неактивністю логічного суб'єкта (іншими словами, логічний суб'єкт не є виконавцем дії). У таких випадках відбувається часткова чи повна десемантизація дієслова. Зазначимо, що низка дієслів української мови небуттєвої семантики (на кшталт *стояти, лежати, висіти* тощо) настільки послаблює чи втрачає своє лексичне значення в екзистенційних висловлюваннях, що деякі дослідники класифікують їх як власне локативні дієслівні лексеми [4, с. 6]. Нижче наведемо приклади відтворення буттєвого значення англійського дієслова за допомогою десемантизованих дієслівних лексем української мови: 1. “*There’s a rumour that the Vietminh have broken into Phat Diem, burned the Cathedral...*” [15] – «**Ходять** чутки, що в’єтмінці вдерлися в Фат-Дьєм, спалили Собор...» [16, с. 28]. 2. “*Inside there was complete silence*” [13] – «У вітальні **стояла тиша**» [14, с. 138].

Зазначимо, що вживання дієслів небуттєвої семантики надають екзистенціальним висловлюванням додаткових якісних, кількісних, темпоральних чи оцінних характеристик. Різниця у відтінках значень між представленням показника буття за допомогою буттєвого та десемантизованого дієслова продемонстрована у праці І. Дмитрука [5, с. 186]. Зокрема, мовознавець зазначає, що речення «У кошику лежать яблука» позначає, що у кошику знаходяться лише яблука; тоді як висловлювання «У кошику є яблука» передбачає, що у кошику є не лише яблука. Аналогічно лінгвіст протиставляє значення таких повідомлень: *На гілках висять стиглі яблука* = *Усі яблука стиглі* // *На гілках є стиглі яблука* = *Ще не всі яблука достигли*.

Таким чином, використання дієслів небуттєвої семантики зумовлює зміщення комунікативного центру буттєвого речення: повідомлення концентрується не лише на ствердженні наявності предмета буття, а й повідомляє інформацію про певні ознаки предмета [7, с. 366]. Зауважимо, що згадані ознаки повинні бути постійними чи притаманними предмету буття. Тільки за таких обставин може реалізуватися семантика буттєвості небуттєвих дієслівних лексем.

Оскільки небуттєві дієслова надають цільовому висловлюванню додаткових відтінків значення, то їхнє вживання в англо-українському перекладі речень існування зумовлено стилістичними чинниками, зокрема, виділити предмет буття з навколишнього середовища, зробити його помітним. Для прикладу, з метою надання додаткових характеристик способу буття об'єктів перекладачі у нижченаведених прикладах використали дієслова «валитися», «світитися»: 1. “...and **there were** pills and medicine all over the place, and everything smelled like Vicks Nose Drops” [21] – «...довкола скрізь **валялися** пілюлі, стояли пляшечки з ліками...» [22, с. 9]. 2. “No matter if my work is unusual, no matter if it is unfit, for prudential reasons, for their pages, surely **there must be** some sparks in it, somewhere, a few, to warm them to some sort of appreciation” [17] – «Хай мої роботи не такі, як їм треба, хай вони з якихось там міркувань непридатні для їхніх журналів, але ж **світиться** у них де-не-де хоч іскрина, варта уваги» [18, с. 208].

Для внесення ознаки винятковості предмета буття, яка, до речі, домислюється з контексту, у цільовому тексті використані дієслова «траплятися», «знаходитися»: 1. “...after all **there are** some good men in all armies” [13] – «...і в армії **трапляються** хороші люди» [14, с. 100]. 2. “...I doubted whether **there was** a garage in Haiti capable of mending the car...” [13] – «...годи було сподіватись, що **знайдеться** на Гаїті майстерня, де зможуть полагодити мого хамбера...» [14, с. 245].

Слухове виокремлення предмета буття у цільовому тексті забезпечує слово «загриміти»: “*Then **there were** the hammering explosions past his ears and the gun barrel hot against his shoulder*” [19] – «В цю мить коло його вуха **загриміли** постріли...» [20, с. 392].

Хоча описані семантичні видозміни буттєвих речень є індивідуальним рішенням перекладача, проте використання частково десемантизованих дієслів простежується у реченнях, що описують конкретну подію чи ситуацію (див. нижче приклад 1). У повідомленнях про узагальнену ситуацію як представника класу типових ситуацій вживаються переважно власне буттєві (див. нижче приклад 2) або повністю десемантизовані дієслова (див. нижче приклад 3, 4). Зазначені обмеження щодо вживання буттєвих та небуттєвих дієслівних лексем зумовлені особливістю їхньої семантики. Зокрема, частково десемантизовані дієслова створюють ілюзію активності, свідомої, цілеспрямованої діяльності предмета буття, що не властиво повідомленням про узагальнену ситуацію чи загальні судження. Для порівняння:

1. “...and from the streets **there was** the scent of the flower market and the smell of burned powder from the firecrackers of the traca that ran though the streets exploding each noon during the Feria” [19] – «...з вулиці **долітав** запах квіткового ринку й спаленого пороху від фейерверка, який вибухав щодня опівдні під час ярмарку» [20, с. 216].

2. “We were witnesses, but **there was** no court which would ever hear our testimony” [13] – «Ми були свідками, та не **існувало** такого суду, що вислухав би наші свідчення» [14, с. 118].

3. “Up in the mountains **there are** tigers, leopards, elephants, and bison” [23] – «Вище у горах **водяться** тигри, леопарди, слони і буйволи» [24, с. 148].

4. “**There were** worlds upon worlds of lesser Smyths; life-drudgers, subsistence prisoners...” [25, с. 389] – «Яка сила-силенна Смітів **населяє** світ! Мільйони й мільйони безпросвітних роботяг, рабів...» [26, с. 442].

Висновки. Семантичні видозміни англійських буттєвих речень в українському перекладі зумовлені вибором небуттєвого дієслова як перекладацького відповідника вихідному дієслову, що функціонує у позиції показника буття. Вживання згаданих частково десемантизованих дієслів простежується у реченнях, що описують конкретну подію чи ситуацію для створення певних стилістичних ефектів, оскільки десемантизовані лексеми надають екзистенціальним висловлюванням додаткових якісних, кількісних, темпоральних чи оцінних характеристик. Прийом додавання та опущення лексичних одиниць також простежується під час перекладу локалізатора та іменника на позначення

предмета буття. Йдеться про введення підсилювальних заперечних займенників та часток, неозначеного займенника з метою підсилити значення відсутності буттєвого об'єкта чи підкреслити його неозначеність. Додавання та опущення локалізатора у цільовому тексті можливе, якщо він домислюється з контексту. Згадані прийоми перекладу є факультативними і індивідуальним рішенням перекладача.

Перспективи дослідження вбачаємо в подальшому вивченні особливостей перекладу англійський речень буття українською мовою, зокрема, в аналізі та описі граматичних видозмін екзистенціальних висловлювань у цільовому тексті.

Література:

1. Jespersen O. The Philosophy of Grammar. Chicago-London : The University of Chicago Press, 1992. 364 p. URL: http://ctlf.ens-lyon.fr/volumes/5317_eng_Jespersen_01_1924.pdf
2. Mammadova Sh. Some Features of Existential Sentences in Languages Belonging to Different Language Systems. *International Journal of Advanced Research*. 2019. 7(5). Pp. 348-355. DOI: <http://dx.doi.org/10.21474/IJAR01/9045>
3. Баган М. Односкладні буттєві заперечні речення в сучасному українському мовленні та фольклорній традиції. *Проблеми гуманітарних наук*. 2014. Вип. 34. С. 4-16.
4. Лонська Л. І. Структурно-семантичні особливості буттєвих речень в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2001. 20 с.
5. Дмитрук В. І. Особливості структури буттєвих речень в українській мові. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2000. Вип. 30. С. 181-187.
6. Бондаренко О. Є. Лінгвістичний статус генітивних речень: семантичний, структурний, функційно-комунікативний аспекти. *World Science*. 2018. № 1(29). Vol.6. P. 70-76.
7. Жовтобрюх В. Ф. Семантичні видозміни речень буття в сучасній українській мові. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2017. Вип. 76. С. 365-368.
8. Ситнікова В. К. Аналіз імені предмета буття на прикладі речень з дієсловами звукової ознаки. *Science and Education a New Dimension: Philology*. 2013. I(3), Issue: 13. Pp. 163-166.
9. McNally L. Existential sentences. *Semantics – Sentence and Information Structure* / Eds. von Heusinger, Maienborn and Portner. 2011. Pp. 1829-1848. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110589863-008>
10. Moro A. Existential Sentences and Expletive There. *The Blackwell Companion to Syntax* / Eds. Martin Everaert, Henk van Riemsdijk. 2006. Pp. 210-236. URL: https://www.academia.edu/16711975/Existential_Sentences_and_ExpletiveThere
11. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
12. Онищук М. І. Фрейм як одиниця репрезентації граматичного значення в перекладі художнього тексту. *Південний архів (філологічні науки)*. 2017. Вип. 70. С. 171-175.
13. Greene G. The Comedians. URL: https://royallib.com/book/Greene_Graham/the_comedians.html

14. Грін Г. Комедіанти / переклад з англійської П. Шарандака. Київ : Радянський письменник, 1969. 270 с.
15. Greene G. The Quiet American. URL: <https://books-library.net/files/books-library.online-01051948Qe8E3.pdf>
16. Грін Г. Тихий американець / переклад з англійської І. Коваленка, П. Шарандака. Київ : Вища школа, 1984. 352 с.
17. London J. Martin Eden. URL: https://onemorelibrary.com/index.php/ru/?option=com_djclassifieds&format=raw&view=download&task=download&fid=9248
18. Лондон Д. Мартін Іден / пер. з англ. М. Рябової. Київ : Молодь, 1973. 336 с.
19. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls. URL: <https://download.booklibrary.website/for-whom-the-bell-tolls-ernest-hemingway.pdf>
20. Хемінгуей Е. Фієста. По кому подзвін / пер. з англ. М. Пінчевського. Київ : Вища школа, 1985. 520 с.
21. Salinger J. D. The catcher in the rye. URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=137047&pg=1>
22. Селінджер Дж.-Д. Над прірвою у житті. Повісті, оповідання / пер. з англ. О. Логвиненка, О. Тереха, О. Сенюк, Ю. Покальчука. Київ : Молодь, 1984. 272 с.
23. Maugham W. S. The Razor's Edge. URL: https://www.goodreads.com/book/show/31196.The_Razor_s_Edge
24. Моем С. На жалі бритви / пер. з англ. А. Муляра. Київ : Дніпро, 1970. 310 с.
25. Aldridge J. Heroes of the Empty View. London : The Bodley Head, 1954. 399 p.
26. Олдрідж Дж. Герої пустинних горизонтів / переклад з англійської М. Пінчевського. Київ : Радянський письменник, 1956. 460 с.

References:

1. Jespersen, O. (1992). *The Philosophy of Grammar*. Chicago-London : The University of Chicago Press. URL: http://ctlf.ens-lyon.fr/volumes/5317_eng_Jespersen_01_1924.pdf [in English].
2. Mammadova, Sh. (2019). Some Features of Existential Sentences in Languages Belonging to Different Language Systems. *International Journal of Advanced Research*, 7(5), 348-355. DOI: <http://dx.doi.org/10.21474/IJAR01/9045> [in English].
3. Bahan, M. (2014). Odnoskladni buttievi zaperechni rechennia v suchasnomu ukrainskomu movlenni ta folklornii tradytsii [One-member negative existential sentences in modern Ukrainian speech and folk traditions]. *Problemy humanitarnykh nauk – Problems of Humanities*, 34, 4-16 [in Ukrainian].
4. Lonska, L.I. (2001). Strukturno-semantychni osoblyvosti buttievykh rechen v ukrainskii movi [Structural and Semantic Peculiarities of the existence sentences in the Ukrainian Language]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Dmytruk, V. I. (2000). Osoblyvosti struktury buttievykh rechen v ukrainskii movi [Features of the structure of existential sentences in the Ukrainian language]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo) – Research Bulletin. Series: Philological Sciences*, 30, 181-187 [in Ukrainian].
6. Bondarenko, O. Ye. (2018). Linhvistychnyi status genityvnykh rechen: semantychnyi, strukturnyi, funktsiino-komunikatyvnyi aspekty [Linguistic status of genitive sentences: semantic, structural, functional and communicative aspects]. *World Science*, 1(29), 70-76 [in Ukrainian].
7. Zhovtobruh, V. F. (2017). Semantychni vydozminy rechen buttia v suchasni ukrainskii movi [Semantic Modifications of Existential Sentences in the Modern Ukrainian Language]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii «Filolohiia» – The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series “Philology”*, 76, 365-368 [in Ukrainian].

8. Sytnikova, V. K. (2013). Analiz imeni predmeta buttia na prykladi rechen z diieslovamy zvukovoi oznaky [The analysis of the name of the subject of existence based on the sentences with the verbs denoting sound production]. *Science and Education a New Dimension: Philology, I(3), Issue: 13*, 163-166 [in Ukrainian].

9. McNally, L. (2011). Existential sentences. *Semantics – Sentence and Information Structure*. von Heusinger, Maienborn and Portner (Eds.), 1829-1848. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110589863-008> [in English].

10. Moro, A. (2006). Existential Sentences and Expletive *There*. *The Blackwell Companion to Syntax*. Martin Everaert, Henk van Riemsdijk (Eds.), 210-236. URL: https://www.academia.edu/16711975/Existential_Sentences_and_ExpletiveThere [in English].

11. Martyniuk, A. P. (2011). *Slovnnyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvoi linhvistyky [Dictionary of basic terms of cognitive discourse linguistics]*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].

12. Onyshchuk, M. I. (2017). Freim yak odyynytsia reprezentatsii hramatychnoho znachennia v perekladi khudozhnoho tekstu [Frame as a unit of grammatical meaning representation in a fiction text translation]. *Pivdennyi arkhiv (filolohichni nauky) – Southern Archive (philological sciences)*, 70, 171-175 [in Ukrainian].

13. Greene, G. *The Comedians*. URL: https://royallib.com/book/Greene_Graham/the_comedians.html [in English].

14. Greene, G. (1969). *Komedianty [The Comedians]*. (P. Sharandak, Trans.). Kyiv: Radianskyi pysmennyk [in Ukrainian].

15. Greene, G. *The Quiet American*. URL: <https://books-library.net/files/books-library.online-01051948Qe8E3.pdf> [in English].

16. Greene, G. (1984). *Tykhyi amerykanets [The Quiet American]*. (I. Kovalenko & P. Sharandak, Trans.). Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

17. London, J. *Martin Eden*. URL: https://onemorelibrary.com/index.php/ru/?option=com_djclassifieds&format=raw&view=download&task=download&fid=9248 [in English].

18. London, J. (1973). *Martin Iden [Martin Eden]*. (M. Riabova, Trans.). Kyiv: Molod [in Ukrainian].

19. Hemingway, E. *For Whom the Bell Tolls*. URL: <https://download.booklibrary.website/for-whom-the-bell-tolls-ernest-hemingway.pdf> [in English].

20. Hemingway, E. (1985). *Fiiesta. Po komu podzvyn [The Sun Also Rises. For Whom the Bell Tolls]*. (M. Pinchevskyi, Trans.). Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

21. Salinger, J. D. *The catcher in the rye*. URL: <https://readli.net/chitat-online/?b=137047&pg=1> [in English].

22. Salinger, J. D. (1984). *Nad prirvoiu u zhyti [The catcher in the rye]*. (O. Lohvynenko, O. Terekh, O. Seniuk, Yu. Pokalchuka, Trans.). Kyiv: Molod [in Ukrainian].

23. Maugham, W. S. *The Razor's Edge*. URL: https://www.goodreads.com/book/show/31196.The_Razor_s_Edge [in English].

24. Maugham, W. S. (1970). *Na zhali brytvy [The Razor's Edge]*. (A. Muliar, Trans.). Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].

25. Aldridge, J. (1954). *Heroes of the Empty View*. London: The Bodley Head [in English].

26. Олдрідж, Дж. (1956). *Heroi pustynnykh horyzontiv [Heroes of the Empty View]*. (M. Pinchevskyi, Trans.). Kyiv: Radianskyi pysmennyk [in Ukrainian].